

Gulayusko

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 29-35-69; 28-37-04; 28-90-17

Telex: 816-436

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefax: 29-40-89

BS/165/53/91

NA ILE WYSTARCZA PIENIĘDZY?

ILE POWINNIŚMY ZARABIAĆ?

Komunikat z badań

Warszawa, maj 1991 rok

Te same ilości pieniędzy, a jednym wystarczają tylko na biedowanie, innym zaś na życie na przeciętnym poziomie. Decyduje o tym wiele czynników; istotne są zwłaszcza pułapy potrzeb (zależne m.in. od tradycji, sytuacji rodzinnej) oraz umiejętności gospodarowania pieniędzmi. Ważne są również te okoliczności zewnętrzne (np. zaopatrzenie sklepów, różnorodność i dostępność usług), które pozwalają na lepsze lub gorsze wykorzystanie posiadanych zasobów finansowych, a także zmiana wartości pieniądza.

W kwietniu¹, podobnie jak w grudniu ub.r., respondenci odpowiedzieli na pytanie: *ile ich rodziny potrzebowałyby pieniędzy, aby: jedynie zaspokajać podstawowe potrzeby; oszczędzając, żyć na średnim poziomie; żyć dostatnio, bez finansowych problemów*. Wyniki wskazują na zróżnicowanie potrzeb ankietowanych, a także na zwiększenie wymagań finansowych w porównaniu z końcem zeszłego roku. Przy czym wzrost ten jest tym większy, im wyższego poziomu życia dotyczy.

Według ankietowanych na zaspokajanie podstawowych potrzeb wystarcza około 800 tys. zł na osobę miesięcznie, życie na średnim poziomie (z możliwością oszczędzania) wymaga 1,2 mln, a życie bez problemów finansowych - ok. 2 mln zł (tab.1).

Tabela 1

w tysiącach złotych

Ile, Pana(i) zdaniem, powinny wynosić miesięczne dochody na osobę w Pana(i) rodzinie, aby można było:	Terminy badań	Średnia wielkość dochodów	Najniższa kwota podana przez respondentów	Najwyższa kwota podana przez respondentów
Zaspokajać jedynie podstawowe potrzeby	XII '90	700	60	7000
	IV '91	780	100	4000
Oszczędzając, żyć na średnim poziomie	XII '90	1026	75	7500
	IV '91	1240	150	7500
Żyć dostatnio, bez finansowych problemów	XII '90	1444	150	9000
	IV '91	1956	150	15000

Wymagania finansowe respondentów dla poszczególnych standardów życia są bardzo zróżnicowane, przy czym rozpiętość między podawanymi kwotami jest tym większa, im wyższego standardu życia

¹ "Aktualne problemy i wydarzenia (15)" - sondaż zrealizowany w dniach 13-16 kwietnia 1991 r. na 1000-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności.

dotyczy. I tak: życie na poziomie minimalnym może zapewnić według jed-nych 100 tys. zł, według innych - 4 mln zł; średni standard - odpowied-nio 150 tys. zł i 7,5 mln; wysoki poziom życia - 150 tys. zł i 15 mln.

Stwierdzono wyraźne zależności między pułapem finansowych wymagań a cechami społeczno-demograficznymi badanych (tab.2, rys. 1).

Dla wszystkich trzech rozpatrywanych standardów życia kwoty wyższe od średniej obliczonej dla całej próby podawali mężczyźni, osoby starsze, mieszkańcy miast, respondenci z wykształceniem średnim i wyższym, reprezentanci inteligencji i innych grup pra-cowników umysłowych, natomiast niższe - kobiety, najmłodsi ankie-towani, mieszkańcy wsi, osoby o wykształceniu podstawowym i za-sadniczym zawodowym, przedstawiciele robotników (zwłaszcza nie-wykwalfikowanych oraz rolnych i leśnych), rolnicy. Warto zwró-cić uwagę na fakt, że także prywatni przedsiębiorcy wymieniali niższe niż ogół kwoty. Dochody osobiste różnicują finansowe wy-magania w niewielkim stopniu - co prawda z reguły średnie doty-czące badanych zaliczających się do najlepiej sytuowanych (do-chód powyżej 2,2 mln zł) były wyższe niż dla ogółu, poza tym jednak nie wystąpiły wyraźne różnice.

Dość istotnie różnicuje wymagania finansowe stosunek ankie-towanych do sytuacji w kraju - wyższe mają respondenci uznający kierunek jej rozwoju za zły oraz wyrażający obawę o przyszłość kraju.

Od grudnia finansowe wymagania respondentów zwiększyły się² - najbardziej (o 35%) wzrosła średnia dochodów mających zapewnić dostatnie życie, najmniej (o 10%) średnia kwota mająca zaspokoić podstawowe potrzeby (por. tab.1).

Tabela 3 ukazuje rozkład procentowy odpowiedzi badanych z uwzględnieniem podziału wymienianych kwot na cztery grupy (za-chowano podział zastosowany w omówieniu grudniowego badania - brano wówczas pod uwagę przeciętną wysokość wynagrodzenia; dane te uzupełniają przedstawione informacje wynikające z porównania średnich wielkości).

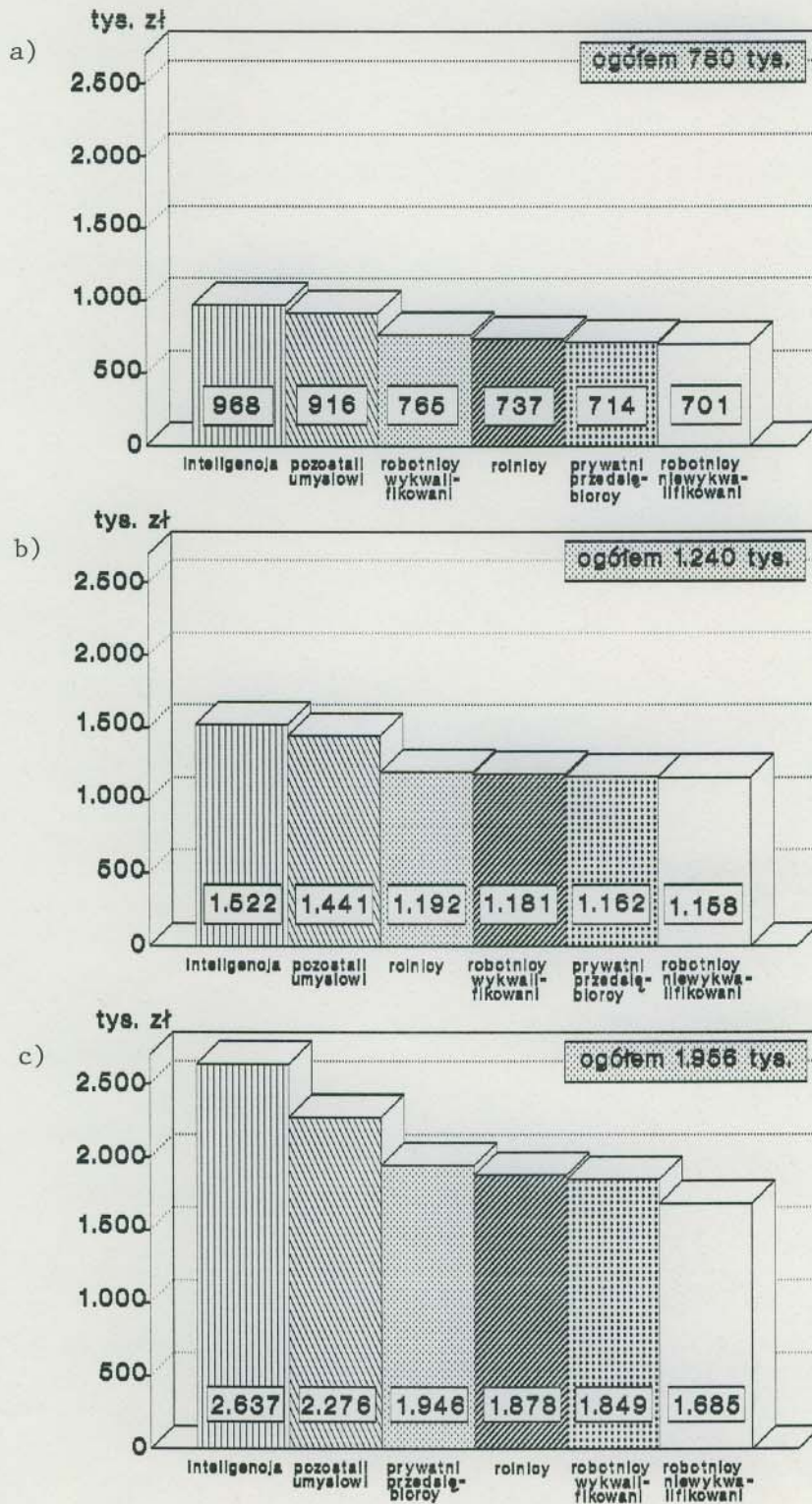
² W grudniu '90 przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło według GUS 1,4 mln zł, a w marcu '91 - ok. 1,7 mln (wzrost o ok.20%).

Tabela 2

w tysiącach zł

Charakterystyka badanych	Średnie dochodów obliczone na podstawie odpowiedzi na pytanie: <i>Ile, Pana(i) zdaniem, powinny wynosić miesięczne dochody Pana(i) rodziny, aby można było:</i>		
	zaspokajać jedynie podstawowe potrzeby	oszczędzając, żyć na średnim poziomie	żyć dostatnio, bez finansowych problemów
Ogółem	780	1 240	1 956
<u>Płeć</u>			
Mężczyźni	799	1 258	1 979
Kobiety	764	1 222	1 937
<u>Wiek</u>			
Do 24	661	1 104	1 729
25-29	732	1 180	1 984
30-39	681	1 136	1 970
40-49	772	1 173	1 788
50-59	866	1 314	1 954
60 lat i więcej	925	1 456	2 166
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	705	1 115	1 748
Miasto	835	1 328	2 107
<u>Wielkość miasta</u>			
Do 20 tys.	760	1 252	2 237
21-100	774	1 191	1 849
101-500	943	1 546	2 290
501 tys. i więcej mieszkańców	846	1 309	2 119
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	744	1 120	1 857
Zasadnicze zawodowe	733	1 152	1 755
Średnie	819	1 318	2 145
Wyższe	1 039	1 499	2 578
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>			
Inteligencja, kadra kierownicza	968	1 522	2 637
Pozostali umysłowi	916	1 441	2 276
Pracownicy handlu i usług	755	1 491	1 981
Robotnicy wykwalifikowani	765	1 181	1 849
Robotnicy niewykwalifikowani	701	1 158	1 685
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	550	926	1 439
Rolnicy	737	1 192	1 878
Prywatni przedsiębiorcy	714	1 162	1 946
<u>Dochody osobiste respondenta</u>			
Do 450 tys. zł	736	1 338	1 951
451-700	789	1 248	2 133
701-950	715	1 130	1 738
951-1200	710	1 143	1 767
1201-1450	847	1 330	2 047
1451-1700	824	1 262	1 890
1701-1950	763	1 139	1 789
1951-2200	783	1 238	2 066
Powyżej 2200 tys. zł	1 032	1 670	2 715
<u>Kierunek rozwoju sytuacji w kraju</u>			
Dobry	773	1 223	1 205
Zły	808	1 293	1 441
Brak opinii	762	1 204	1 869
<u>Stosunek do przyszłości kraju</u>			
Nadzieja	743	1 162	1 779
Nadzieja i obawa	791	1 260	2 000
Obawa	800	1 283	2 085

Rys.1. Średnia wysokość dochodów wystarczająca na zaspokojenie podstawowych potrzeb (a), na życie na poziomie średnim (b) i dostatanie (c)

W kwietniu, porównaniu z grudniem ub.r., wzrosła grupa wymieniających kwoty w przedziale 701-1400 tys.zł jako potrzebne na zapewnienie życia na poziomie najniższym. Nadal odsetek respondentów podających najniższe kwoty jest największy, najmniejszy zaś - wymieniających kwoty z najwyższych grup.

Tabela 3

w procentach

Dochód na osobę zapewniający:	Terminy badań	Wskazania respondentów wymieniających kwoty w następujących przedziałach:			
		do 700 tys.zł	701-1400 tys.zł	1401-2100 tys.zł	powyżej 2100 tys.zł
Zaspokojenie jedynie podstawowych potrzeb	XII'90	65	29	4	2
	IV'91	52	39	7	2
Życie na średnim poziomie i oszczędzanie	XII'90	35	47	12	6
	IV'91	21	48	24	7
Życie dostatnie, bez finansowych problemów	XII'90	15	44	26	15
	IV'91	8	33	30	29

Wymagania finansowe w przypadku życia na średnim poziomie wzrosły w większym stopniu: o 14% zmalała liczba respondentów, którzy podawali kwoty najniższe i o prawie tyle samo (o 12) wzrósł odsetek wymieniających kwoty wysokie (od 1,4 do 2,1 mln zł).

Opinie o wielkości dochodów zapewniających dostatnie życie są obecnie bardziej podzielone niż w grudniu'90. Istotnie zmniejszyły się odsetki z dwóch pierwszych - najniższych - grup (odpowiednio o 7 i 11 punktów), wzrosły zaś z dwóch pozostałych - najwyższych (o 4 i 14). Efektem tych zmian jest bardzo podobna liczebność grup wymieniających kwoty zaliczane do trzech kolejnych przedziałów (poza najniższym).

Wyniki kwietniowego sondażu potwierdziły odnotowaną już w ubiegłym roku dużą rozbieżność w opiniach o wielkości dochodów wystarczających na życie na każdym z trzech omawianych poziomów, a także występowanie powszechnego przekonania, że na życie potrzeba coraz więcej pieniędzy. Przy czym zmiana wartości pieniądza jest postrzegana przez respondentów w różny sposób - w ich ocenie dewaluuje się on tym bardziej, im wyższy standard życia jest rozpatrywany. Nietrudno też dostrzec wzajemną zależność między wzrostem napięć społecznych (co odnotowano w ostatnich miesiącach) a wzrostem oczekiwań dotyczących poziomu życia.